

SOVAK ČR zaujal stanovisko k poslanceckému návrhu novely Listiny základních práv a svobod ohledně pitné vody a vodních zdrojů

SOVAK ČR považuje předložený návrh za nešťastný, přinášející kompletní změnu stávající regulace oboru vodovodů a kanalizací, aniž by bylo konkrétně a jasně stanoveno, co je vlastně cílem navrhovaných změn.

ilustrační foto/pixabay

Skupina poslanců (Jana Krutáková, Jan Farský, Věra Kovářová, Vít Rakušan, Petr Gazdík, Petr Pávek) předložila Poslanecké sněmovně návrh zákona, [sněmovní tisk č. 549](#). Předložený návrh na vydání ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD. Tento návrh mění článek 31, který v platném znění stanovuje:

1. *Každý má právo na ochranu zdraví. Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.*

A doplňuje o odstavce 2 až 5:

2. *Každý má právo na pitnou vodu.*
3. *Vodní zdroje jsou statkem veřejného užívání a jsou ve správě státu.*
4. *Zdroje pitné vody mají být využity prioritně a udržitelným způsobem k zásobování pitnou vodou ke spotřebě.*
5. *Zásobování pitnou vodou zajišťují obce na neziskovém základě.“*

SOVAK ČR nezpochybnuje potřebu ochrany přírody včetně vodních zdrojů, ale domnívá se, že je k tomu potřeba použít správných a přiměřených prostředků. Ústava je základní právní normou, jejíž stabilita je naprosto klíčová pro organizaci státu a jeho právního řádu. Změny ústavy jsou zásahem mimořádným.

Ustanovení čl. 7 Ústavy vyjadřuje obecný princip pro ochranu životního prostředí a přírodních zdrojů. Oblast nakládání s vodami a ochrana vod je speciální částí ochrany přírody, a proto je velice detailně rozvedena v řadě zákonů, kromě zákona č. 254/2001Sb., o vodách, především v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, v zákoně č. 114/1992Sb., o ochraně přírody a krajiny, a zákoně č. 44/1988 Sb., horní zákon.

Tyto zákony stanoví hranice šetrného využívání přírodních zdrojů. Například zákon o životním prostředí v § 11 a následujících stanoví, že území nesmí být zatěžováno lidskou činností nad míru únosného zatížení. Zároveň tyto právní předpisy upravují činnosti prováděné soukromými subjekty právě s cílem ochrany, typicky lze uvést regulace plynoucí z vodního zákona.

Ústava tuto oblast podle názoru SOVAK ČR pokrývá, neopomíjí, a navíc v důvodové zprávě k návrhu není předložen žádný relevantní důvod pro změnu tak klíčového předpisu, jakým je Ústava ČR.

Zároveň čl. 7 rozvádí obecnou tezi preambule Ústavy ČR, podle níž občané střeží a rozvíjí přírodní bohatství. Nejedná se tedy o ustanovení, které by vymezovalo formu vlády či základní práva a svobody. Jeho smyslem je výslovné přihlášení České republiky ke společným hodnotám moderních právních států, mezi něž patří i ochrana životního prostředí. Konkrétní provedení uvedených hodnot a zásad lze pak nalézt ve výše uvedených názorech.

Tyto zákony stanoví mantinely šetrného využívání přírodních zdrojů – např. zákon č. 17/1992 v § 11 a násl. stanoví, že území nesmí být zatěžováno lidskou činností nad míru únosného zatížení. Zároveň tyto právní předpisy upravují činnosti prováděné soukromými subjekty, typicky regulace plynoucí z vodního zákona.

S účinností od 1. 1. 2019 navíc platí poměrně rozsáhlá novela vodního zákona vytvářející pravidla pro nakládání s vodami, která jsou aplikována teprve pár měsíců. Mezi ně zcela jednoznačně patří úprava vlastnictví a práva nakládání s vodami, která se návazně promítají v dalších právních předpisech ČR.

Zásadním problémem je také to, že předkladatelé zcela opomíjí zásadní rozdíl mezi nerostnými surovinami a vodou, jejíž množství, dostupnost, forma (déšť, sníh, led) a kvalita se průběžně mění. Návrh také představuje vysoké riziko pro Českou republiku z pohledu převzetí plné odpovědnosti za veškeré náležitosti spojené s přítomností či nepřítomností vody a její kvality ve spojitosti se soukromým právem.

Je totiž možné důvodně předpokládat vznik požadavků na garanci kvality vody státem ze strany uživatelů. Tento problém je akcentován absencí odpovídajícího vyhodnocení dopadů návrhu.

Vzhledem k návrhu rovněž nebylo předloženo vyhodnocení kompatibility s právem EU. Vzhledem k nespornému přeshraničnímu aspektu spojenému s provozováním vodovodů a kanalizací společnostmi se zahraničními vlastníky lze předpokládat, že tato změna dopady na právní řád EU má.

Předkladatelé tak ve skutečnosti navrhují vynětí soukromých subjektů z činností souvisejících s přírodními zdroji a přírodním bohatstvím, zásobování obyvatelstva vodou, zrušení principů tržní ekonomiky a převedení výše uvedených činností pod veřejnou moc.

V důsledku by došlo jednak k omezení ústavně garantovaného práva na svobodu podnikání, kdy by podnikatelské subjekty zcela přišly o možnost realizovat činnosti, které dnes v rámci mantinelů stanovených výše uvedenými zákony provozují.

Z hlediska legislativního procesu je třeba trvat na řádném legislativním procesu, tedy vládním návrhu, kterému předchází vyhotovení zprávy o dopadech regulace a který umožní zapojení připomínkových míst včetně odborného posouzení Legislativní radou vlády.

K jednotlivým nově navrhovaným odstavcům SOVAK ČR uvádí:

- *Odstavec 2*

Tento návrh není v souladu s nově připravovanou revizí směrnice Evropského parlamentu a Rady o jakosti vody určené k lidské spotřebě o pitné vodě, konkrétně s ustanovením článku 13 – Přístup k vodě určené k lidské spotřebě.

Tento článek hovoří o povinnosti členských států **přijmout veškerá nezbytná opatření za účelem zlepšení přístupu k vodě určené k lidské spotřebě pro všechny a za účelem podpory jejího užívání na svém území.**

Mezi možná opatření směrnice zahrnuje lepší informovanost veřejnosti, instalaci, provoz a údržbu venkovních i vnitřních zařízení pro volný přístup k vodě (pítka, fontánky atd.) či propagaci konzumace pitné vody z veřejných vodovodů na úkor balené pitné vody.

Naproti tomu poslanecký návrh znamená garanci pitné vody, aniž by byly, jakkoliv zmíněny podmínky nově ustanoveného práva na pitnou vodu, především kdo a jakým způsobem bude toto právo zajišťovat. Budou to provozovatelé veřejných vodovodů? Jak bude řešena situace, kdy provozovatel například z důvodu živelní pohromy (záplavy, sucho) bude muset přerušit či omezit dodávky pitné vody podle § 9, odstavce 5 zákona č. 274/2001 Sb. a z důvodu technických možností a místních podmínek (§ 9, odstavec 8) nebude možné zajistit náhradní zásobování pitnou vodou?

Jak toto právo bude realizováno v situaci individuálního zásobování pitnou vodou, když veřejný vodovod není vybudován? Nebo realizace tohoto ustanovení bude znamenat nutnost vybudovat veřejný vodovod i v místech, kde dosud tato infrastruktura chybí? Podle údajů Českého statistického úřadu bylo v roce 2018 napojeno na veřejný vodovod 94,7 % všech obyvatel v ČR.

Tento vysoký podíl napojených obyvatel znamená, že v současné době není infrastruktura veřejných vodovodů vybudována jen v nejmenších obcích, samotách či individuálních usedlostech.

Budovat a provozovat vodohospodářskou infrastrukturu i pro tyto sídla je z ekonomického i provozního hlediska velmi problematické. V samostatném provozu tyto celky nelze provozovat, jejich zapojení do vyšších vlastnických celků by znamenalo výraznou finanční zátěž a zdražení vodného pro stávající koncové uživatele vodohospodářské infrastruktury.

Podmínky dodávky pitné vody z veřejných vodovodů stanovuje zákon č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích. Tento zákon se přitom podle § 1 odstavce 3 vztahuje pouze na vodovody, pokud je trvale využívá alespoň 50 fyzických osob, nebo pokud průměrná denní produkce z ročního průměru pitné vody za den je 10 m³ a více.

- *Odstavec 3*

Podle zákona č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) v § 2, odstavci 8 jsou vodním zdrojem povrchové a podzemní vody, které jsou využívány nebo mohou být využívány pro uspokojení potřeb člověka, zejména pro pitné účely. Z toho ustanovení vyplývá, že nejsou konkrétní nemovitou věcí.

Podle § 3 vodního zákona pak nejsou předmětem vlastnictví. Nově zaváděný termín „statek veřejného užívání“ není v souladu s termínem „veřejný statek“ definovaným v § 490 zákona č. 89/2012 Sb. (nový občanský zákoník) ačkoliv by oba termíny měly mít obdobný obsah.

Část povrchových vod – vodní toky – je již ve správě státních podniků Povodí a dalších právnických a fyzických osob určených Ministerstvem zemědělství nebo podle předchozích předpisů. Správa dalších povrchových vod jako například sněhové pokrývky nebo vody v mokřadech a bažinách je velmi diskutabilní. Otázka „správy podzemních vod“ je opakovaně dlouhodobě diskutována. Do právní úpravy nebyla však zatím promítnuta.

- *Odstavec 4*

Jen v naprosto ojedinělých případech má zdroj povrchových či podzemních vod parametry splňující vyhlášku č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody. V reálné praxi je nutné zajistit úpravu surových podzemních či povrchových vod na vodu pitnou, či alespoň hygienicky vodu zabezpečit.

Z návrhu není zřejmé, zda „vodní zdroje“ z podle odstavce 3 a „zdroje pitné vody“ z odstavce 4 označují stejný pojem. Vyhrazení vodních „zdrojů podzemních vod pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou a pro účely, pro které je použití pitné vody stanoveno zvláštním právním předpisem“ je již stanoveno v § 29 odstavci 1 zákona č. 254/2001 Sb. (vodní zákon).

Není rovněž zřejmé, co je myšleno pod pojmem „využití udržitelným způsobem“. I v současné době se povoluje jen takové nakládání s vodami, které zajišťuje trvale udržitelné užívání těchto vod, viz § 1 odstavec 2 zákona č. 254/2001 Sb. Nemůže být povoleno nakládání s vodami ve vodním útvaru jak povrchových, tak

podzemních vod, který je, v rámci vodohospodářské bilance, hodnocen jako pasivní. Zároveň není jasné, jaké užívání povrchových a podzemních vod by mělo být považováno za jejich využití „ke spotřebě“.

- *Odstavec 5*

Tento odstavec přináší hned dva problematické okruhy. Vlastnictví společností zajišťujících provoz vodovodů a kanalizací a zajištění této služby na neziskovém základě.

Municipální vs soukromý provozovatel vodohospodářské infrastruktury

Z rozhovoru ředitele SOVAK ČR Ing. Oldřicha Vlasáka pro časopis Vodní Hospodářství č. 4/2019:

Vodohospodářské služby byly před rokem 1990 poskytovány státními organizacemi, které působily v prostředí monopolního státního vlastnictví a centrálně plánovaného hospodářství v územním rozsahu tehdejších krajů a hl. m. Prahy.

V rámci transformace státem výrazně dotovaného a v prostředí tržního hospodářství nadále neudržitelného systému bylo počátkem 90. rozhodnuto o privatizaci. Převažoval model založení „smíšených akciových společností“. Obce zde bezúplatně získaly více jak 80 % akcií majetku, který zahrnoval jak infrastrukturní, tak provozní majetek.

Dalším modelem bylo vlastnické oddělení infrastrukturního a provozního majetku, kdy infrastrukturu opět bezúplatně převzaly obce, provozní majetek byl privatizován dle zákona o velké privatizaci.

V průběhu 90. let řada vlastníků smíšených společností dospěla k názoru, že pro ně bude výhodnější oddílný model a provozní část společnosti prodaly zahraničním investorům (především Veolia, Suez, Anglian Water, Energie AG, Aqualia, Ondeo).

Hlavním důvodem byl především stav vodohospodářské infrastruktury, který sice města a obce získaly od státu bezúplatným převodem, ale potřeboval investice v řádu desítek miliard Kč.

Tyto investice byly vyvolány především naprosto nevyhovujícím stavem infrastruktury, kdy například ztráty vody v trubní síti se běžně pohybovaly na úrovni 40-50 % vyrobené vody, či neustále se zpříšňujícími požadavky především na kvalitu vypouštěných odpadních vod.

Mnoho čistíren odpadních vod bylo v minulosti rekonstruováno způsobem, kdy sotva se zkolaudovala proběhlá intenzifikace, už bylo nutné kvůli změněné legislativě připravovat další rekonstrukci. V některých případech bylo nutné řešit i situaci, kdy sice vybudovaná kanalizační síť patřila státu, společnou čistírnu odpadních vod však vybuďoval a provozoval velký státní průmyslový podnik sídlící v daném městě.

Řada těchto podniků měla po roce 1989 velmi pohnutý osud, a tak odkoupení a převzetí provozu stávající ČOV bylo pro města tím jediným možným řešením. Co znamená nemít vodohospodářskou infrastrukturu pod svou kontrolou můžeme dlouhodobě pozorovat na vleklé kauze města Dvůr Králové nad Labem.

Velkou výzvou se ukázalo i samotné hospodaření provozních společností. V prostředí rostoucích provozních nákladů a současně klesajících tržeb z důvodu snižující se spotřeby pitné vody v domácnostech i průmyslu se pro mnohá města a obce ukázalo daleko efektivnější svěřit provoz infrastrukturu zkušenému provozovateli a soustředit se pouze na správu a rozvoj vodohospodářského majetku.

Prodejem provozní části tak jednotlivá města a obce získaly nejen zkušeného partnera v době dramaticky měnících se podmínek, ale především tolik potřebné zdroje pro investice.

Je nutné si uvědomit, že v naprosté většině případů hlavní složkou ceny za provozní společnost nebyl samotný provozní majetek, ale především délka provozní smlouvy a s ní spojené právo vybírat platby za vodné a stočné. Vlastník infrastrukturního majetku kromě jednorázového příjmu z prodeje provozní části dostal i garantovaný příjem v podobě předplaceného nájemného, se kterým mohl při investicích předem kalkulovat.

V současné době, po masivních investicích a rapidním zlepšení parametrů kvality pitné vody a vody vypouštěné do vodotečí je nájemné vypláceno pravidelně každý rok dle uzavřených smluv.

Liberalizace trhu síťových odvětví (energetika, plynárenství, telekomunikace, autobusová či železniční doprava) je všeobecně chápána a přijímána jako účinný nástroj vedoucí k zvýšení efektivity a modernizaci daného oboru, na čemž participují všechny zúčastněné strany, koncového zákazníka nevyjímaje. Ve vodním

hospodářství je ale vytváření konkurenčního prostředí často prezentována jako něco škodlivého, co je potřeba urychleně eliminovat.

Namísto seriózních diskuzí o rizicích vyplývajících z provozování vodohospodářské infrastruktury, nákladové efektivitě, poměru generovaných prostředků určených na opravy a obnovu infrastruktury vůči její hodnotě či plnění řady zákonných povinností jsme svědky prázdných diskuzí o „návratu české vody do českých rukou“ (vodu nikdo nemůže vlastnit, stát i města nikdy nad ní neztratila kontrolu) či o „garancích“ nižší ceny vody.

Ze všech těchto důvodů lze považovat direktivní ustanovení, že zásobování pitnou vodou zajišťují výhradně města a obce, za nešťastné. **Bude toto ustanovení znamenat vykupování či zestátňování provozních společností vlastněných soukromým kapitálem? A co v případech, kdy soukromý kapitál vlastní nejen provozní společnost, ale v cca 15 % přímo i vodohospodářskou infrastrukturu?**

V případě nuceného výkupu či přímo vyvlastňování je nutné počítat i s řadou žalob a arbitrází, kterými budou chtít stávající společnosti bránit svá vlastnická práva a ochranu investic, které v minulosti v České republice učinili.

Mají vůbec města a obce ve všech případech zájem o přebírání zodpovědnosti za provoz této infrastruktury včetně převzetí všech provozních rizik z této činnosti vyplývajících?

Neziskový základ provozování

V první řadě je v souvislosti s problematikou „cen vody“ nutné upozornit na skutečnost, že vodné a stočné není „platbou za vodu“, jak je mnohdy nepřesně interpretováno, ale platbou za službu spočívající v neomezených dodávkách kvalitní pitné vody až k samotnému spotřebiteli a odvádění a čištění odpadních vod od spotřebitele.

Samotný zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích definuje vodné jako „úplatu za pitnou vodu a za službu spojenou s jejím dodáním“, stočné pak definuje jako „úplatu za službu spojenou s odváděním, čištěním, nebo jiným zneškodňováním odpadních vod“.

Zajištění této služby pak s sebou nese řadu fixních nákladů nesouvisejících se skutečným objemem dodaných pitných vod či produkovaných vod odpadních, které se podle místních podmínek a velikosti zásobovaného území pohybují na úrovni cca 70 % celkových nákladů.

SOVAK ČR rovněž považuje za neobjektivní porovnávat jednotlivé provozovatele a vlastníky vodohospodářské infrastruktury čistě a pouze podle výše plateb za vodné a stočné vyjádřené v Kč za m³.

Srovnání, založené výhradně na jednotkové ceně, nezahrnuje podíl fixní složky, či objem prostředků na opravy a obnovu, který se zásadně v lokalitách liší, např. v Praze už přesahuje 3 % z hodnoty majetku, zatímco v některých případech je to jen necelé jedno procento.

Toto srovnání rovněž nemůže zohlednit místní podmínky, velikost spravovaného území, objem dodávaných pitných vod a odváděných odpadních vod. Bez zohlednění všech výše uvedených kritérií je takový výsledek cenového srovnání značně neobjektivní a vede k nesprávným závěrům.

SOVAK ČR v této souvislosti uvítal spuštění aplikace Ministerstva zemědělství: Webová prezentace dat VaK, umožňuje porovnat jednotlivé ceny vody co do struktury nákladů napříč celou Českou republikou a která výrazně přispívá k vyšší transparentnosti oboru vodovodů a kanalizací.

Jednotlivá města a obce se tak už nemohou alibisticky schovávat za neadekvátně nastavenou cenou vody, neboť lze velmi snadno dohledat, zda příliš nízká cena není dosažena obecními dotacemi do ztrátového hospodaření či zanedbávání investic do oprav a obnovy vodohospodářské infrastruktury.

SOVAK ČR by také rád připomněl, že stanovení konkrétní výše plateb za vodné a stočné není libovolné. Výpočet ceny pro vodné a stočné se v ČR řídí zákonem č. 526/1990 Sb., o cenách, a vyhláškou č. 450/2009 Sb., kterou se provádí zákon o cenách.

Vzhledem k charakteru poskytovaných služeb jsou dodávky pitné vody a odvádění odpadních vod v ČR zařazeny na seznam s regulovanými cenami. Cenovým regulačním orgánem v oblasti vodního hospodářství je Ministerstvo financí, které zvolilo, vzhledem k diferencovaným místním podmínkám, formu věcného usměrňování cen včetně omezení maximální výše přiměřené návratnosti vloženého majetku. **Do takto**

regulované ceny lze dále promítnout pouze ekonomicky oprávněné náklady, přiměřený zisk a daň podle zvláštních právních předpisů.

Regulace je stanovena cenovým rozhodnutím v každoročně vydávaném Cenovém věstníku Ministerstva financí, včetně detailů o tom, co nelze zahrnout do ceny (tzv. neoprávněné náklady).

Vlastní výpočet ceny pro vodné stočné na dané období (většinou kalendářní rok) se jako kalkulace a vyúčtování provádí podle příloh č. 19 a 19a vyhlášky č. 428/2001 Sb., která je prováděcím předpisem k zákonu č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu.

O kontrolu nad správností kalkulací i vyúčtování se stará Ministerstvo financí a jeho specializovaný odbor kontroly, dále jednotlivé místně příslušné finanční ředitelství i Specializovaný finanční úřad.

Paralelně probíhá kontrola správnosti i shody s kalkulací s požadavky vyhlášky ze strany Ministerstva zemědělství, které dále porovnává údaje proti souboru vybraných údajů provozní a majetkové evidence. Toto ministerstvo zpracovává a publikuje v souhrnné zprávě na svých stránkách ročně detailní porovnání kalkulací cen pro vodné a stočné v ČR.

Přiměřený zisk zajišťující přiměřenou návratnost použitého kapitálu tak při stávající regulaci vodárenského sektoru slouží k:

1. K hrazení veškerých reálných nákladů, které stávající regulace, či jiné zákonné předpisy neumožňují zahrnout do uznatelných nákladů, neboť je nepovažují za oprávněný náklad. Jedním z mnoha případů je tvorba prostředků na obnovu vodárenské infrastruktury, která byla pořízena z dotačních prostředků a kterou nelze podle dotačních podmínek odepisovat. Lze také uvést v současné době diskutované mzdové náklady (uznatelné) pracovníků vodárenských společností vs příspěvek na penzijní připojištění či životní pojištění (neuznatelné).
2. K rozvoji provozní části vodárenské společnosti, která je stejně důležitá jako vodohospodářská infrastruktura. Investice do obnovy a rozvoje vodohospodářské infrastruktury (potrubí, úpravny vody, vodojemy, kanalizace, ČOV) jsou sice nutnou, avšak nepostačující podmínkou pro zajištění nepřetržité úpravy a distribuce pitné vody a odvádění a čištění odpadních vod v parametrech stanovených zákony, nařízeními vlády a vyhláškami. Stejně důležitá je obnova a rozvoj nejrůznějších měřících přístrojů, odběrových zařízení, řídicích systémů, vozového parku či IT systémů. Jestliže jedním ze sledovaných parametrů ve vodárenství jsou ztráty vody v trubní síti, pak snižování ztrát je otázkou nejen investic do nových sítí, ale i do vybavení pomáhajících online a včas případné úniky zachytit. Souhrnně lze tuto problematiku demonstrovat na příkladu běžného smartphone. Kvalitní hardware (procesor, operační paměť, interní paměť) je nutným základem řádné funkce smartphonu, který se ale bez řádně odladěného a zabezpečeného operačního systému a aplikací neobejde a naopak. Provozovatel musí rovněž pořízovat a udržovat nejrůznější mechanismy, stroje a zařízení nutných k obsluze a opravám provozované vodohospodářské infrastruktury. Vzhledem k jejich rostoucí potřebě, co do množství a kapacity a také ceny, je nelze pořídit jen z odpisů dosavadních provozních prostředků.
3. Odměna za rizika, která provozovatel nese.
 1. Rizika vyplývající ze samotného provozu vodohospodářské infrastruktury. V případě neplnění povinností provozovatele či nepředvídatelných havárií může dojít k ohrožení lidského zdraví či poškození životního prostředí, což může vést až k trestně právní odpovědnosti, či ekonomickým sankcím.
 2. Rizika vyplývající z nedostatečné efektivity provozování, které může skončit ekonomickou ztrátou.
 3. Rizika vyplývající z nepředvídatelných změn zákonů, nařízení vlády či vyhlášek, či ekonomické regulace ze strany státní správy, které výrazným způsobem ovlivňují technické a ekonomické parametry provozu vodohospodářské infrastruktury.
4. Splátka investic, které jednotlivé společnosti v minulosti učinili. V řadě případů podstatnou část ceny za provozní společnost činila právě délka smlouvy a budoucí zisk z provozu. V některých případech pak byl na počátku smluv vyplacen mimořádný nájem, viz odstavec Municipální vs soukromý provozovatel vodohospodářské infrastruktury.

V roce 2015 byly přijaty obecné principy Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) ke správě vodárenství. OECD byla založena v roce 1961, členem této organizace členy je 36 zemí světa, ČR od roku 1996. Jednotlivé členské země produkují cca 2/3 celosvětového objemu obchodu a služeb.

Základním cílem OECD je koordinace politik v různých oblastech (ekonomika, životní prostředí, vzdělávání, finance, veřejná správa aj.). Výstupy OECD jsou vysoce respektované, protože sama organizace je širokou apolitickou platformou s průřezovým charakterem výstupů.

Podílí se na tvorbě doporučených zásad, kodexů, doporučených směrnic pro různé oblasti např. zásady správy společností, kodex liberalizace kapitálových pohybů, zásady pro správu vodního hospodářství aj.

Přijaté principy ke správě vodárenství (water governance) ctí tyto zásady:

- **Vybudovány tzv. zezdola** v rámci široké debaty mnoha stakeholderů (+ 150 subjektů – státní instituce, povodí, privátní firmy, NGO)
- **Nerozlišují** mezi:
 1. Aplikací na určitou oblast správy (pitná voda, odpadní voda, ochrana proti povodním, kontrola kvality, kvantity...)
 2. Použitím vody (obyvatelstvo, průmysl, zemědělství, energetika atd.)
 3. **Vlastnictvím správy, zdrojů a majetku (soukromé, státní, smíšené)**

Nejlepší praxe OECD tedy nehovoří nic o tom, že by správa vodárenství měly být na neziskovém základě.

Z ekonomického hlediska je zisk nákladem (nákladem kapitálu, příp. nákladem obětované příležitosti tohoto kapitálu). Principy cenové regulace zisk limitují právě jen na náklady kapitálu. Neziskovost znamená de facto povinnost náklady kapitálu trvale dotovat a způsobuje, že spotřebitelé se na nějaké části vynaložených nákladů nepodílejí.

Toto by bylo v rozporu s účelem čl. 9 Rámcové směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES o vodách, který naopak stanoví, že je třeba zajistit, aby „uživatel nesl náklady na zajišťování a užívání vody odrážející její skutečnou cenu“.

Princip neziskovosti je podpořen i důvodovou zprávou k návrhu, kde pasáže věnující se výši vodného, zisku a tvorby prostředků na obnovu ve vztahu k typu vlastníka provozovatele vodohospodářské společnosti nelze označit za zavádějící ale přímo za lživé:

Soukromé zahraniční subjekty dostatečně neinvestují do údržby vodárenské infrastruktury, v důsledku čehož dochází nečástečně k haváriím vodovodních systémů a k jejich nedostatečné modernizaci a údržbě.

V oblastech, kde soukromý kapitál vlastní či se podílí na vlastnictví vodárenské infrastruktury jsou řádně tvořeny prostředky na její obnovu a rozvoj, jak dokládá i Benchmarking Ministerstva zemědělství. V lokalitách, kde je uplatněn oddílný model provozování pak vlastníka každoročně inkasuje nájemné podle dojednané provozní smlouvy, které je určeno na obnovu.

V roce 2017 provozovatelé vyplatili vlastníkům vodárenské infrastruktury nájemné ve výši 8,5 mld Kč, dalších cca 3,7 mld. Kč provozovatelé investovali z vlastních prostředků do oprav a údržby infrastruktury v souladu s provozními smlouvami. V letech 2010–2017 tak bylo vyplaceno na nájemném přes 57 mld. Kč., do oprav a údržby bylo investováno dalších více jak 24 mld. Kč.

Následné ztráty na pitné vodě, která z poškozeného potrubí uniká do okolní půdy, jsou kompenzovány z rozpočtů domácností na daném území, stejně jako opravy takto poškozených infrastruktur.

Ztráty vody v trubní síti se dlouhodobě daří snižovat, celorepublikový průměr v roce 2018 činil 15,8 %, což je cca 2x snížení ztrát oproti období před 20 lety. Řada větších měst i díky spolupráci se zkušeným a odborně způsobilým provozovatelem vodohospodářské infrastruktury dokázala ztráty vody snížit i pod tuto hranici (Praha 13,5 %, Brno 10,0 %, Ostrava 12,4 %, Hradec Králové 12,1 %, Mladá Boleslav 10,4 %). V Praze přitom v roce 1996 činily ztráty vody z dnešního pohledu těžko představitelných 43,1 %.

České domácnosti, nacházející se na území, na němž působí zahraniční dodavatelé vody navíc za pitnou vodu, kterou čerpají, zaplatí více než ty domácnosti, jejichž vodárny jsou ve vlastnictví daných měst a obcí.

Jak již bylo uvedeno výše, nelze porovnávat jednotlivé společnosti podle jednotkové ceny vody. Nicméně tvrzení, že existuje vztah mezi výší plateb za vodné a stočné a typem provozovatele je vysloveně lživý. Více například tisková zpráva SOVAK ČR a srovnání cen podle typu provozovatele dostupná.

Navzdory stávající regulaci cen pitné vody navyšují zahraniční koncerny odběratelům vody ceny o zisk, který se v průměru pohybuje v řádu desítek procent z vodného i stočného.

Většina z takto získaného profitu je navíc alokována do zahraničí, do domovské země dané společnosti. Oproti tomu zisk, jenž domácnostem kalkuluje do ceny vodného a stočného městské vodárny je v průměru 1-2 % a tyto zisky jsou vynakládány na rozvoj infrastruktury v daném regionu.

Maximální výši zisku kalkulovaného v rámci plateb za vodné a stočné stanovuje Cenový věstník Ministerstva financí, který v žádném případě neumožňuje kalkulovat zisk v „řádu desítek procent“. V roce 2017 činil průměrný podíl zisku kalkulovaný v platbách za vodné a stočné 8,1 %.

Tvrzení, že městské vodárny kalkulují zisk v průměru ve výši 1–2 % v žádném případě neodpovídá realitě. Více viz tiskové zprávy a materiály SOVAK ČR, či také výše zmíněná webová prezentace dat VaK, kterou zpracovalo Ministerstvo zemědělství.

Jak dlouhodobě a opakovaně poukazuje Benchmarking Ministerstva zemědělství, zpráva dostupná, největší problémy mají malé obce, které si provozují samostatně, a to s naplňováním plánů financování obnovy, dodržováním základní legislativy či jen s dodržováním jakostních parametrů stanovených pro pitnou vodu.

Novela Listiny základních práv a svobod všechny výše uvedené povinnosti přesouvají na obce a města. Předkladatel by tak měl doložit, zda obce a města s těmito univerzálními závazky souhlasí, což důvodová zpráva vůbec neobsahuje.

SOVAK ČR považuje předložený návrh za nešťastný, přinášející kompletní změnu stávající regulace oboru vodovodů a kanalizací, aniž by bylo konkrétně a jasně stanoveno, co je vlastně cílem navrhovaných změn.

Důvodovou zprávu předloženou k tomuto návrhu SOVAK ČR považuje za naprosto nedostatečnou, nezachycující skutečně vyvolané dopady navrhovaných změn a vybrané argumenty obsažené v důvodové zprávě za nepravdivé. Ze všech těchto důvodů SOVAK ČR považuje zamítnutí tohoto návrhu za jediné možné řešení.